

Info

EU:s nya kemikalielagstiftning Reach nu i hamn

Parlamentet har med bred majoritet antagit den kompromiss som träffats med rådet om Reach (registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier). Alla kemiska ämnen som produceras eller importeras i mer än ett ton per företag och år måste hädanefter registreras. För farliga ämnen måste en substitutionsplan tas fram och för de ämnen för vilka det för närvarande inte finns några alternativ måste en utvecklingsplan presenteras i syfte att försöka ersätta ämnet.

Parlamentets omröstning idag innebär att Reach kan börja tillämpas den 1 juni 2007. Registreringsprocessen kommer att ta 11 år eftersom omkring 30 000 ämnen berörs. Man räknar med att ha avslutat till 2018. Tillståndsförfarandet rör endast de bortåt 3 000 ämnen som bedöms vara särskilt farliga. Kompromisspaketet antogs med 529 röster för, 98 emot och 24 nedlagda.

Enligt Europaparlamentets talman Josep Borrell "innebär Reach en lagstiftning som är av avgörande betydelse för folkhälsan och miljön i EU. Miljön och hälsan kommer att skyddas bättre mot de risker som kemiska ämnen medför, samtidigt som EU:s konkurrenskraft bibehålls."

EU började riskbedöma nya ämnen först 1981. Sedan dess har cirka 3 000 nya ämnen tillkommit. För ämnen vars tillverkning inleddes före 1981 behövdes ingen bedömning och dessa utgör i dag 90 procent av alla ämnen som används. Totalt handlar det om mer än 100 000 olika ämnen på EU-marknaden. För 99 % av dessa saknar industrin och samhället tillräckliga kunskaper om riskerna och effekterna på miljö och hälsa.

Det övergripande syftet

Syftet med kemikalielagstiftningen Reach (registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier) som presenterades av kommissionen för ganska exakt tre år sedan (i november 2003 av dåvarande miljökommissionären Margot Wallström) är att ersätta 40 existerande rättsakter och genom en förordning och ändring av tidigare direktiv skapa en gemensam, harmoniserad lagstiftning för alla EU:s medlemsstater.

De viktigaste målen med det nya systemet är följande:

- Att inrätta ett enhetligt registreringssystem som utformats för att lämna grundinformation om farorna och riskerna med nya och befintliga ämnen som tillverkas i eller importeras till EU i mer än 1 ton.
- Att fastställa omvänd bevisbörda och flytta över den från medlemsstaternas myndigheter till tillverknings- och importföretagen som kommer att få ha ansvaret att visa att olika ämnen kan användas på ett säkert sätt.
- Att införa skyldighet att lämna information om användning och tillhörande

riskhanteringsåtgärder avseende ämnena.

- Att upprätthålla det befintliga begränsningssystemet och införa ett tillståndsförfarande för de farligaste ämnena som ett nytt instrument.
- Att upprätta en central enhet för att underlätta förvaltningen av Reach och se till att systemet tillämpas på ett harmoniserat sätt i hela EU.
- En kemikaliemyndighet inrättas också.

Kemikaliemyndigheten, som förläggs till Helsingfors, ska tillsammans med kommissionen registrera och utvärdera bortåt 30 000 nya och befintliga ämnen som tillverkas i eller importeras till EU i mer än 1 ton per år och tillverkare respektive importör. Kemikaliemyndigheten ska hantera all registrering medan den gör en förhandsbedömning av ansökningar om tillstånd som krävs för de farligaste ämnena. Ytterst är det Europeiska kommissionen som beviljar de tillstånd som krävs för särskilt farliga ämnen. Kemikaliemyndighetens verksamhet beräknas kunna inledas den 1 juni 2008.

Europaparlamentets strävanden och resultat

Parlamentet kämpade in i det sista för att de allra farligaste ämnena ska ersättas, för att företagen ska tillämpa försiktighetsprincipen och för att minimera antalet djurförsök.

Guido SACCONI (PSE, IT) andrabehandlingsrekommendation antogs i miljöutskottet med en bred majoritet och detta gav parlamentet ett ganska gott förhandlingsläge när det gällde en tänkbar kompromiss inför omröstningen i plenum.

Det slutgiltiga resultatet

Parlamentet har nu ställt sig bakom den kompromiss som träffades med rådet den 30 november. Kompromissen rörde främst villkoren och tidsfrister för tillstånd och registrering, försiktighetsprincipen och en minimering av antalet djurförsök.

Registrering

"No data, no market" Redan vid första behandlingen enades parlamentet och rådet om att registrering ska krävas för ämnen som tillverkas eller importeras i mängder på 1 ton eller mer per år av samma tillverkare eller importör. För ämnen som tillverkas eller importeras i 1-10 ton fordras ingen obligatorisk säkerhetsrapport. De farligaste (cancerframkallande, mutagena och reproduktionstoxiska) och mest förekommande (alla ämnen som tillverkas/importeras per år i mer än 1000 ton) ska registrering ske inom 3,5 år. Sex år gäller för de ämnen som överskrider 100 ton och elva år för dem som överskrider 1 ton.

En registrering per ämne

Man enades också om kommissionens föreslagna princip "ett ämne, en registrering" (OSOR, "one substance, one registration") som bl.a. syftar till att företag ska dela med sig av data för att minska kostnader och antalet tester. Principen om att dela information utökades till alla tester, inte bara djurförsök. Undantag medges från denna skyldighet, förutsatt att dessa är väl motiverade (t.ex. om det rör kommersiellt känslig information).

Registrering. Kommissionen ska senast 12 år efter det att bestämmelserna trätt i kraft bedöma huruvida tillämpningen av skyldigheten att göra en kemikaliesäkerhetsbedömning och en kemikaliesäkerhetsrapport ska utsträckas till ämnen som inledningsvis inte omfattas av denna skyldighet på grund av att de inte omfattas av registreringsplikten, eller som omfattas av registreringsplikten men tillverkas eller importeras i mindre mängder än 10 ton per år. För cancerogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen ska denna översyn göras efter 7 år.

Tillstånd. (artiklarna 60-63 i förordningen) Parlamentet har ända från början kämpat för målsättningen att farliga ämnen obligatoriskt ska ersättas när så är möjligt. Rådet har däremot ansett att det för flertalet farliga ämnen (med undantag för långlivade, bioackumulerande och toxiska, eller mycket långlivade och mycket bioackumulerande, cancerogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen) kan tillåtas, förutsatt att de omfattas av en adekvat kontroll. Tillståndens längd ska sedan avgöras från fall till fall om omfattas av översyner.

Parlamentet uppnådde att tillstånd ska vara tidsbegränsade och att när det gäller de farligaste substanserna måste en substitutionsplan finnas om tillstånd ska beviljas. Substitutionsplanen ska syfta till att ersätta dessa farliga substanser med mindre farliga ämnen när så är möjligt. Vid denna bedömning deltar den ekonomiska och sociala kommittén vid kemikaliemyndigheten. Om inga bättre alternativ finns att tillgå måste en forsknings- och utvecklingsplan tas fram av tillverkaren för att försöka hitta en ersättning. För mindre farliga ämnen räcker det att det finns garantier om "adekvat kontroll".

Hormonstörande ämnen, som inledningsvis tillhörde kategorin med de allra farligaste ämnena och därmed omfattades av stränga tillståndkrav, omfattas nu av bestämmelserna om adekvat kontroll, men man har enats om en översynsklausul, som innebär att man sex år efter att bestämmelserna trätt i kraft ska göra en översyn, utifrån senast tillgänglig vetenskaplig data, och då eventuellt föra även dessa ämnen till dem som endast kan tillåtas om det kan påvisas att de socioekonomiska fördelarna uppväger hälso- eller miljöriskerna i samband med ämnets användning och om det saknas lämpliga alternativa ämnen eller tekniker. (artikel 137.7)

Försiktighetsprincipen. Parlamentet lyckades inte få igenom att försiktighetsprincipen skrivs in i själva den bindande lagtexten (rådet anförde risk för krav på skadestånd), men den anges som en allmän princip i ett av skälen. Skrivningen anger att förordningen grundas på principen att det är tillverkare, importörer och nedströmsanvändare som bär ansvaret för att de ämnen som de tillverkar, släpper ut på marknaden eller använder inte har några skadliga hälso- och miljöeffekter under normala eller rimligen förutsebara förhållanden.

Djurrätt. Ledamöterna har fått igenom att man i möjligaste mån ska undvika dubbelarbete och minska antalet försök på ryggradsdjur samt främja utvecklandet av alternativa testmetoder. Detta anges som ett av lagstiftningens mål. I syfte att undvika upprepade tester ges berörda aktörer 45 dagar för att reagera på förslag om genomförande av nya tester på djur. Uppgifter om skadlighet för människor bör när så är möjligt uppnås med andra metoder än tester på ryggradsdjur. Alternativa testmetoder ska godkännas av kommissionen så snart dessa erkänts av Kemikaliemyndigheten eller av behöriga internationella organisationer. Kommissionen ska vart tredje år lägga fram en rapport om bruket av alternativa metoder och vid behov lägga fram förslag till ny lagstiftning.

Tillhandahållande av information. Alla producenter eller importörer av en vara som innehåller ett farligt ämne i en koncentration över 0,1 viktprocent av den totala produktens volym ska tillhandahålla alla mottagare av varor i distributionskedjan, inklusive - på begäran - konsumenter, information om detta. Kommissionen åläggs också att försöka inrätta en EU-kvalitetsmärkning för kemiska produkter.

Kemikaliemyndigheten. Europaparlamentet ska utse två av medlemmarna i kemikaliemyndighetens styrelse som således ska bestå av en representant från varje medlemsstat och högst sex representanter som utses av kommissionen och två representanter som utses av Europaparlamentet. Direktören kommer att höras av Europaparlamentet innan utnämningen godkänns. Parlamentets krav på öppenhet ifråga om styrelsens sammansättning och finansiella intressen hörsammades inte.

Immaterialrätt. Skyddet av immaterialrätten har stärkts och skyddet av dataskyddet förlängs från 3 år till 6 år. Företagen kan av kommersiella skäl välja att vänta med att dela av sig av information om ämnen som ingår i deras produkter.

Debatt

Carl SCHLYTER (De gröna/EFA, SE) beklagade att parlamentet gjort eftergifter i fråga om kravet på att konsumentprodukter som innehåller farliga ämnen tvunget ska ersättas med mindre farliga alternativ när sådana finns tillgängliga, om att kemikaliesäkerhetsrapporter även ska finnas för alla lågvolykmkemikalier och om det ska råda öppenhet. Kemikalieinspektionens styrelse bör inte kunna vara hemlig och ha hemliga finansiella intressen.

Han beklagade vidare att majoriteten i elfte timmen gett avkall på kraven om företagens ansvar för sina produkter och rättvisare villkor för småföretag. Han menade att EPP-ED-gruppen gått kemiindustrins

ärenden och att gruppen dragit med övriga stora grupper.

- Reach borde nu byta namn till Risk, registrering men icke-substitution av kemikalier.

Schlyter förordade en ny kompromiss med rådet och uppmanade föredraganden Sacconi att gå vidare.

- Vi kan aldrig få något sämre än rådets gemensamma ståndpunkt, men vi kan få något mycket bättre. En fördel med förlikning är att det i alla fall blir mer demokrati än denna ruttna uppgörelse gjord bakom lyckta dörrar.

Lena Ek (ALDE/ADLE, SE) sade att hon hade mycket blandade känslor.

- Om jag ska sammanfatta det så skulle jag kunna säga stolt men inte nöjd, för att använda ett svenskt uttryck som har använts de senaste åren. För min del är jag stolt över att ha varit en del i detta arbete i egenskap av föredragande i industriutskottet. Min utgångspunkt var tre f – förstärka, förtydliga och förenkla – till gagn för europeisk industri, europeiska konsumenter och europeiska medborgare. Utgångspunkten var att ha en stark politik som förenar marknadshänsyn med miljöhänsyn.

Hon var besviken bristande information till konsumenterna. Den kompromiss som nu föreligger är otillräcklig.

- Jag skulle vilja fråga hur ni från kommissionens och rådets sida ska lösa 0,1-procentskravet, dvs. huruvida det är bilen som ska räknas som delvis farlig eller den farliga komponenten i bilen som ska räknas som delvis farlig. Det är viktigt att klargöra. Kravet på substitution är ytterligare en fråga. Varför kunde vi inte ha gått ett steg till när de gäller de substanser som vi kallar CMR, som både ger cancer, är mutagena och påverkar reproduktionen? Min tredje fråga gäller ansvarsprincipen, "duty of care". Den har funnits i europeisk skadeståndsrätt sedan romartiden och är ju ingen nyskapelse. Den borde ha funnits i lagtexten.

Avslutningsvis sade hon att u-länderna måste ges möjlighet att använda den samlade informationen, så att det inte skapas handelshinder för dem.

Jens Holm (GUE/NGL, SE) sade att hans pappa arbetade i över 20 år inom tung kemikalieindustri i Sundsvall i norra Sverige.

- Ibland kom han hem på kvällarna och hade ont i armarna och benen. Ibland var han nästan helt förlamad och hade svårt att röra dem. Akut metallförgiftning, sade doktorn att det var. Min pappa är idag pensionerad och vissa av tungmetallerna som han drabbades av är idag förbjudna, men fortfarande drabbas miljoner arbetare av kemikalier på arbetsplatserna i Europa. Enligt en finsk studie utsätts 32 miljoner EU-medborgare varje dag för cancerframkallande kemikalier på sin arbetsplats. Det är för alla dessa arbetare som vi behöver ett starkt Reach.

Holm sade att EU också behöver ett starkt Reach för alla konsumenter och för miljön, varför han var besviken över att socialistgruppen och även liberalerna har lagt sig platt för EPP-ED och kemikalieindustrin.

- Arbetarna vill ha ett starkt Reach, där farliga kemikalier ersätts när det finns bättre alternativ.

GUE/NGL kan inte stödja kompromissen eftersom den inte innebär någon kemikaliesäkerhetsrapport för lågvolymsämnen. Det innebär att tusentals kemikalier kommer att fortsätta att spridas utan att vi känner till deras egentliga risker. Det finns ingen rättsligt bindande ansvarsprincip och storföretagen kan fortsätta att hemlighålla sina fakta om kemikalier när EPP-ED fått igenom sina krav på stärkt immaterialrätt. Småföretagen blir de stora förlorarna, som inte kan dra nytta av ökad offentlighet.

Holm beklagade vidare att det självklara kravet på att medlemsländerna ska kunna ha en mer långtgående lagstiftning inte bifallits.

- Framförallt ekar det som skulle ha varit en vinst för folkhälsan och miljön nu tomt, nämligen substitutionsprincipen. Denna princip, som säger att farliga kemikalier ska ersättas när det finns mindre farliga alternativ, är nu så begränsad att det är endast ett ytterst fåtal kemikalier som kommer att fasas ut.

Det kommer att innebära att tusentals farliga kemikalier som är cancerframkallande, hormonstörande och reproduktionsstörande kommer att finnas kvar mitt ibland oss.

Han sade att vänstergruppen tillsammans med De gröna inför omröstningen i plenum lagt fram ett gemensamt Reachpaket med ändringsförslag som kräver starkare skrivningar på alla dessa områden. För att minimera djurförsöken kräver vi också satsningar på helt nya djurfria metoder med "toxygenomics".

Hélène GOUDIN (IND/DEM, SE) menade också att Europaparlamentet kunde ha valt en miljövänligare linje och stått upp mot rådet i förhandlingarna om kemikaliedirektivet. De stora partigrupperna har dock valt att vika sig inför rådet genom att godta den usla kompromiss som ligger på bordet, sade hon.

- Kompromissen stryker substitutionsprincipen och gynnar praktiskt taget ett enda intresse, nämligen den del av Europas kemiindustri som är omodern och utan långsiktig framförhållning. Detta är inte acceptabelt.

Hon kände sig överraskad över att den socialistiska gruppen valde att stödja kompromissen.

- Sanningen är att socialistgruppen har visat en anmärkningsvärd undfallenhet. Den har lagt sig platt inför den konservativa gruppen och inför kemiindustrins kortsiktiga särintressen. Kompromissen gynnar den omoderna delen av Europas kemiindustri, medan Europas medborgare och dess moderna industri tillhör förlorarna. Därför kommer Junilistan att stödja De grönas förslag.

Åsa WESTLUND (PSE, SE) tackade sin partivän Guido Sacconi och tillstod att hon orsakat honom lite problem under resans gång genom att hela tiden fråga efter mer.

Mer substitution, mer information och datasäkerhetsblad för lågvolykmkemikalier och fler kemikalier som borde registreras.

Westlund påminde om att motståndet, inte minst från den politiska högern i parlamentet och från kemikalieindustrin, hade varit väldigt starkt och hon sade:

- Den kompromiss som nu har nåtts måste i ljuset av detta hårda motstånd bedömas som en framgång, trots att den inte lever upp till de krav som jag egentligen tycker borde ställas på substitution och information. Politik är det möjligas konst. Man kan inte få allt man önskar, utan det handlar om att nå så långt som möjligt på den väg man vill gå, och det gör vi med den kompromiss som nu ligger på bordet. Den är det bästa vi kan få och innebär mycket bättre regler än de kemikaliereregler som finns i Sverige och EU idag.

Westlund menade att ingenting tyder på att man skulle få ett starkare Reach genom att fördröja processen. Mot detta talar också, menade hon, att Tyskland tar över ordförandeklubban i EU efter nyår och den tyska regeringen, ivrigt påhejad av tysk kemikalieindustri, har varit de stora motståndarna till ett starkt Reach.

- Vi svenska socialdemokrater kommer att ta vårt ansvar och rösta för kompromissen. Vi har nått så långt vi kan komma nu och då skall vi inte riskera det genom att fördröja processen. Om sju år, när Reach har kommit igång och fungerar, kan vi däremot återkomma med våra krav på ytterligare skärpningar.

Obs. :

**Föredragande: Guido SACCONI (PSE, IT) Betänkande: A6-0352/2006 och A6-0345/2006
Beslutsförfarande: Medbeslutande - 2:e behandlingen (***) Debatt: 11.12.2006 Omröstning:
13.12.2006**